

Tordaszentlászló,
Nagyvárad,
Budapest

* * *

Merza Antal emlékezete

Szemál Zukiusz velencei érsek egy teljes évet engede. Mikor a kitűzött idő lejáráshoz közeledett, a Népcsá... olyan esetben volt hajlandó plébániát változtatni, ha Lukácsi Kristófot megnyeri, kinek érdekében két deputátust küld, hogy minden ígérettel hozzák el és eszközöljék ki a kinevezést.

Ez nem sikerült akkor, 1841 január 20-án, megejtik a választást. 1. Bázán István szamosújvári káplán, 2. Keresztes Kristóf, marosvásárhelyi paptanárs, 3. Czetz Emánuel, szamosújvári lelkészekre esnek a szavazatok, de a püspöknél ezek közül egyiket sem nyerik meg. Közben Amberboy eltávozik és a helyettesítést P. Szász Lőrinc ferencesrendi atya folytatja. Hogy pedig a püspöki iktatóra örmény pap nélkül ne hagyja tovább az örmény katolikus híveit, február 2-án *Merza Antal* szamosújvári segédlelkészt nevezi ki. A lelkes, buzgó Merza annyira rokonszenvéssé válik, hogy a december 3-án nagy felkészültséggel megejtett választáson első helyre jelöli a hitközség: 112 szavazattal, míg a második helyre 30 szavazattal Lukácsi Kristóf, és a harmadikra 26-al Rátz Mihály erzsébetvárosi káplán jelöltetik. Így az örménység nagy nyereségére Merza Antal foglalja el és tölti be a plébániát. Merzát példás buzgóság, hatványozott munkabírási, körültekintő pontosság, pedáns rendszeret, szelíd jóság, derült kedély, finom és érzékeny lelkület, előkelő fellépés és tekintélyt hordozó méltóság jellemezheti. Mint pap, áhítatra ragadott, mint ember oszthatatlanul megnyert. Úgy egyházi, mint társadalmi vonatkozásokon, működése általános közbecsülést váltott ki. Esperesi teendőket is végzett. A Vármegye gyűléseken tekintélyt képviselt. Idejében volt az árvíz, a tűzvész, sőt, miről eddig meg sem emlékeztünk, az 1873 évi nagy kolera, mely június-július hónapokban Tekerőpatakon dühöngött és augusztus-szeptemberre jutott el Szentmiklósrá. Allítólag a Békény fertőzése okozta. Naponként 25 halottat temettek átlagosan. Mint szemtanúk állítják, a plébános Ágoston Károly káplánjaival megindult a különböző utcákban és minisztereivel végig csengetve hívta fel a közfigyelmet a betegek ellátására. Alatta épült az új plébánia lak és nyert a templom új orgonát, melyhez Fogarasi Mihály püspök 600 forinttal járult. 1846-1849-ig mellette teljesített kápláni teendőket Jakobi Sándor. (1849-ben elhurcolták börtönrabságba, 1853-ban halt meg.)

Merza esperesnek emlékezetét a plébánián szépen vezetett anyakönyvei és gondos iratai tartják fenn. Az idősebb korú hívek ma is kegyeletes szeretettel áldják patriarchális jóságát. 37 évi szakadatlan munkálkodás után 1878 május 2-án tért örök nyugovóra. Hamvai a templomkerítésben pihennek. Sírköve az örmény templomerőd falában, napjainkban is látható.

*(Megjelent a gyergyószentmiklósi örmény katolikus
Domus História lapjainak 81-82 oldalán
eredeti írásmódban)*

* * *

Örményország képekben

Kiállítás nyílt a Kájoni János Ferences Házban

Szemelvények az örmény kultúrából - Örményország képekben címmel kiállítás nyílt 2006. szeptember 4-én Budapesten, a Kájoni János Ferences Házban. **Dr. Issekutz Sarolta** emelkedett hangvételű ünnepi megnyitója után **Szabó Anikó** és **Flórián Antal** színművészek produkciója következett, mely a gazdag tárlat szemlélése mellett elröpítette az olvasót az örmények szenvedéssel teli, ám annál szebb világába.

Megtudhattuk például, hogy az örmény kőfaragás legismertebb és legmagasztosabb emlékei a kőkeresztek, melyek megőrkítik az örmény mesterek esztétikai érzékét és a régi ideák archaikus vonásait. Örményország területén a kőbe vésett keresztfigurák első nyomai már a Krisztus előtti második évezred tájékán megjelentek. A kereszténység előtti időkben a keresztek, illetve kőkeresztek az örmények számára a napot, eget, a világ négy alapját (égtájak), valamint a négy éltető elemet (tűz, víz, föld, levegő) a világfát, illetve a szakrális és profán világok határát és az örökkévalóság eszméjét jelképezték.

A kereszténység felvétele után a kőkeresztek az új hit szilárd jelképeivé váltak. A kőkereszt Örményország területén nem csupán szakrális és kulturális jelenség, hanem nemzeti is. Ilyesfajta kőkeresztek csak

Örményország, illetve az örmények lakta területeken fordultak, fordulnak elő. Elsődlegesen templomok, kolostorok közelében, illetve a szakrális célt szolgáló épületek falába vésvé lelhetjük fel őket. Gyakran találkozhatunk kőkeresztekkel a temetőben, dombok és hegyek csúcsán, valamint völgyekben és faluvégen.

A kiállításon megtekinthetjük többek között a Geghard kolostort, mely mai nevét arról az ereklyéről kapta, melyet ott őriznek. Ez egy lándzsa, mely a már halott Krisztus testébe hatolt. A templom építészeti-
leg fantasztikus teljesítmény - a kupolában található a Mester: Galzak neve. A kőfaragó a sziklába vágott nyíláson, a kerek jerdiken keresztül ereszkedett lefelé, s így faragta ki belülről a kupolát, valamint az azt díszítő indákat és gránátalmákat.

„Elzarándokolhatunk” képzeletben a híres Garniban található műemlékhez. Az ókori várerőd és az azonos nevű falu Jerevántól 28 km-re található. Garni Arménia egyik kiemelkedő műemléke, három és fél hektárnyi területen fekszik. Már az ókorban is nagy híre volt az itteni táj szépségének, és a garni erőd be-
vehetetlenségének.

Ecsmiadzint, az ősi fővárost 117-ben alapította Trdat király, s Vagarsapatnak nevezte el. A legenda szerint maga Isten jelent meg egy éjjel Világosító Szent Gergely előtt, megmutatva azt a helyet, ahová a világ első keresztény templomát kell felépítenie. Az uralkodó eszerint járt el, s a szent hely neve Ecsmiadzin, azaz „földre szállt” lett. Ecsmiadzin az örmény kultúra központja is lett.

Ízelítőül ennyit írtunk e csodás helyekről, s akinek felkeltettük a kíváncsiságát, kérjük, látogassa meg a kiállítást!

Cím: 1025 Budapest, Szilfa u. 4. A kiállítás megtekinthető: 2006. szeptember 17-ig.

Frigyesy Ágnes

* * *

Felhívás

A szamosújvári *Téka Mezőségi Szórványkollégium* létrehozásával erdélyi magyar oktatási hálózatunk egy új intézménnyel gazdagodott. Ez az intézmény mezőségi és szamosháti 1-12 osztályos gyermekek és fiatalok számára nyújt szállást, ellátást, oktatási programokat és lehetőséget az anyanyelven való tanulásra. Az intézmény által támogatott célcsoport nagyobbreszt szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekekből áll. Létszámuk a 2005-2006-os tanévben elérte az ötven főt, a következő tanévben kb. kilencvenen lesznek.

A szamosújvári oktatási szórványprogramot a román állam nem támogatja, fenntartása kizárólag pályázatok és támogatók által lehetséges. Ugyanakkor mögöttünk nincs semmilyen nagyobb fenntartó intézmény (egyház, önkormányzat, oktatási intézmény stb.), a kezdeményezés teljesen civil jellegű.

Szamosújvár, a helyi magyar közösség, ezzel a feladattal most már erejét meghaladó terhet vállalt magára. Intézményünk diákjai egész Kolozs megyéből származnak. A szórványlét hátrányaiból kimentettek pedig egész nemzeti közösségünk hasznos tagjai lesznek.

Aki elfogadja Felhívásunkat és vállalja, hogy havi 10 euró értékű lejjel hozzájárul az intézmény működéséhez, mint FENNTARTÓ TAG, töltse ki és juttassa el intézményünkhöz az alábbi űrlapot:

ALULÍROTT:

LAKÓHELY:

CÍME:

Vállalom, hogy mint FENNTARTÓ TAG havonta 10 euró értékű lejjel támogatom a szamosújvári Téka Mezőségi Szórványkollégium fenntartását. A támogatási összeget rendszeresen eljuttatom a Téka Alapítványhoz (405300 Szamosújvár, Gherla, Mihai Viteazul utca 39 szám), vagy elhelyezem az Alapítvány Bankszámláján: BRD - Gherla cont lei: RO90BRDE130SV07017121300,
EURO: RO13BRDE130SV06399801300

Aláírás:

Dátum:

Előzetes köszönettel !

Téka Művelődési és Oktatási Központ

* * *

„Ha igazad van, megengedheted magadnak, hogy megőrizd a nyugalmaid. Ha nincs igazad, nem engedheted meg, hogy elveszítsd.”

(Mahatma Gandhi)